mo liniją XVIII a. To laiko pastatų P fasadai buvo 2–3 m nutolę į P pusę nuo dabartinių pastatų Laisvės g. 38 ir 42. Nustatyta, kad Vydūno gatvė susiformavusi prieškariu, jos vieta buvusi pelkėta, o elektros trasoje rasti tik supiltiniai sluoksniai. D. Poškos gatvėje kastuose šurfuose 34 ir 35 ankstyvo kultūrinio sluoksnio nerasta, elektros trasoje, kastoje gatvės pakraščiu, sluoksniai irgi supiltiniai.

Skuode XX a. 7–10 dešimtmečiuose vykdyti didelės apimties žemės judinimo darbai: tiesti inžineriniai tinklai, naujos statybos miesto centre, naujo tilto statyba per Bartuvą bei Gedimino gatvės rekonstrukcija, tačiau archeologiniai tyrimai jų metu atliekami nebuvo, todėl nemaža senamiesčio kultūrinio sluoksnio dalis buvo suardyta ar net sunaikinta. Visgi 2010 m. tyrimų metu rasta daug naujos archeologinės medžiagos, papildžiusios istorinius duomenis apie Skuodo miesto raidą.

The field evaluation in the historic centre of Skuodas

In 2010, evaluations were conducted in the historic centre of Skuodas at the site of a future heating line on the N side of Gedimino Street (in a car park) and at the site of 0.4 kV underground power lines that are replacing the 0.4 kV overhead power lines on Gedimino, Laisvės, D. Poškos, and Vydūno Streets. Skuodas has been known since the 13th century and the city was founded in a new location beside the manor in the second half of the 16th century (Figs. 1–2).

A total of 337 m^2 were excavated and monitored on the grounds of Miesto Square. 145.6 m^2 of continuous paving was unearthed under the square's asphalt (Fig. 3) and 17th–20th-century finds were discovered in the test pits (Fig. 4). 35 test pits (53.53 m^2) were excavated at the site of the power lines on Gedimino, Laisvės, D. Poškos, and Vydūno Streets and about 614 m^2 were monitored between the test pits. 17th–20th-century layers, paving (Fig. 5), and finds were found in the separate test pits but only fill layers were encountered in many of them.

ŠEDUVA

Giedrė Piličiauskienė,
Vytautas Juškaitis, Gytis Piličiauskas

Tyrinėjimai Šeduvoje

Šeduvos senamiestis (Radviliškio r.) archeologų tyrinėjamas nuo 1992 m. Iki 2009 m. daugiausia kasinėta Laisvės aikštėje ir jos prieigose. Platesni žvalgomieji tyrimai vykdyti L. Kvizikevičiaus 1996–1997 m. (*ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 390–392). Ypač svarbūs tyrimai vyko 2009 m., kuomet B. Dakanis, I. Vaškevičiūtė ir I. Šutienė dirbo vandentiekio ir nuotekų magistralinių tinklų tranšėjose ir iškasose. Kai kurių nuotekų trasų šulinių vietose, t. y. nesuardytuose vėlesnių žemės kasimo darbų plotuose, buvo aptiktas įvairaus storio XVI–XVIII a. kultūrinis sluoksnis, statinių liekanos (*ATL 2009 metais*, V., 2010, p. 363–365, 367–372).

2010 m. Šeduvos senojo miesto vietoje (UK 30340) nuotekų ir vandentiekio įvadų į gyvenamuosius ir kitus pastatus Vytauto, Progimnazijos, Kėdainių, Panevėžio, Bažnyčios gatvėse ir Laisvės aikštėje buvo atlikti žvalgomieji tyrimai, žvalgymai ir tyrinėjimai (1 pav.). Žvalgomųjų tyrimų metu siekta išsiaiškinti kultūrinio sluoksnio amžių, gylį, storį, pobūdį galimų arba jau suprojektuotų van-

1 pav. 2010 m. Šeduvoje kastų šurfų, perkasų ir žvalgytų vietų planas. G. Piličiausko brėž.

Fig. 1. Situation plan of the 2010 test pit, excavation, and watching brief sites in Šeduva.

2 pav. Molinė pypkė iš šurfo 8 Vytauto g. 21. G. Piličiausko nuotr.

Fig. 2. A clay tobacco pipe from test pit 8 at Vytauto St. 21.

0 3 cm

0 5 cm

3 pav. Žvalgomųjų tyrimų radiniai: 1 – šurfas 16 (Panevėžio g. 4), 2 – šurfas 14 (Laisvės aikštė 26), 3 – šurfas 8 (Vytauto g. 21), 4–5 – šurfas 11 (Vytauto g. 17). G. Piličiausko nuotr.

Fig. 3. Field evaluation finds: 1 – test pit 16 (Panevėžio St. 4), 2 – test pit 14 (Laisvės Sq. 26), 3 – test pit 8 (Vytauto St. 21), 4–5 – test pit 11 (Vytauto St. 17).

dentiekio ir nuotekų įvadų į gyvenamuosius ir kitos paskirties pastatus vietose. Naujos inžinierinės komunikacijos turėjo būti vedamos atviruoju būdu, kasant tranšėjas, todėl šie statybos darbai kėlė tiesioginę grėsmę kultūros paveldui. Gyventojų kiemuose ir įvažiavimuose į juos buvo iškasti 46 įvairaus dydžio šurfai (60 m^2 plotas). Žvalgomieji tyrimai suteikė naujų duomenų miesto raidai rekonstruoti, taip pat leido nustatyti pagrįstus ir racionalius paveldo apsaugos reikalavimus numatomų vandentiekio ir nuotekų įvadų tranšėjų vietoms. Žvalgomieji tyrimai parodė, kad didžiojoje dalyje gyventojų kiemų, esančių Šeduvos senamiesčio teritorijoje, yra randama XVII–XVIII a. radinių (2–3 pav.). Dažniausiai randama daržų žemė su persimaišiusiais XVII–XX a. radiniais, tačiau kai kuriose miesto vietose (Vytauto, Kėdainių, Panevėžio gatvėse ir Laisvės aikštėje) pavyko aptikti stratifikuotas kultūrinio sluoksnio storymes arba trumpalaikius XVII–XVIII a. objektus – duobes. Senosios Šeduvos pakraščiuose Vytauto, Progimnazijos ir Kėdainių gatvių kai kuriuose kiemuose aptiktas tik neintensyvus XIX–XX a. kultūrinis sluoksnis. Konstatuota, kad didžiojoje dalyje planuojamų nuotekų ir vandentiekio tranšėjų vietų reikalingi papildomi archeologiniai tyrimai: žvalgymai arba išsamūs tyrinėjimai.

Remiantis 2010 m. atliktų žvalgomųjų tyrimų duomenimis būsimų vandentiekio ir kanalizacijos trasų vietose, tais pačiais metais Šeduvos senamiestyje atlikti detalūs tyrimai ir žvalgymai. Tyrimų metu kastos maždaug 1 m pločio perkasos. Tyrimai atlikti Vytauto g. 8, 17, 19, 19A, 21, 22, 24, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 44, Bažnyčios g. 1, 2, 3, 4, 4A, 5, 8, Vilniaus g. 7, Laisvės a. 25, 26, Panevėžio g. 4. Bendras šių perkasų ilgis – 465 m. Archeologinių tyrimų metu ištirtas apie 465 m^2 plotas. Žvalgymai atlikti Vytauto g. 10, 23, 34, 36, Panevėžio g. 5, 17, 21, Progimnazijos g. 5, 7, 16, Kėdainių g. 18, 20, 24. Jų metu kastos 0,5–1 m pločio tranšėjos. Dalis trasų buvo siauresnės, nes kirto įvažiavimus į kiemus. Bendras trasų ilgis – 255 m. Iš viso žvalgytas apie 190 m^2 plotas.

Archeologiniu požiūriu vertingas kultūrinis sluoksnis aptiktas kasant trasas prie namų, esančių Vytauto g. 8, 17, 19, 19A, 21, 24, 31, 33, 35, Bažnyčios gatvės PV dalyje, Panevėžio g. 4 ir Laisvės aikštėje 26. Čia po viršutine kultūrinio sluoksnio dalimi, datuojama XIX–XX a., aptikti sluoksniai su XVI–XIX a. datuojamais radiniais. Vadinamojoje daržų žemėje aptikta buitinės keramikos šukių, plokštinių ir dubeninių koklių fragmentų, švininių plombų, monetų, pypkė, verpstukas, kaltinių vinių (4–5 pav.). Ant vienos iš plombų yra data „1851“ ir užrašas „КПФ“, o ant kitos – „Z4“. Rasta Jono Kazimiero šilingų.

Tyrimų metu prie namo, esančio Vytauto g. 8, trasos V dalyje aptiktas namo sienos pamatų fragmentas. Jis atsidengė 10 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus ir datuojamas XX a. Pastato pamato fragmentas aptiktas ir trasos į Vytauto gatvės namą 35 V dalyje. Šalia šio pamato aptiktas grindinys. Ir pamatas, ir grindinys datuojami XX a. XX a. datuojamo pastato pamato fragmentas aptiktas ir prie Vytauto gatvės namo 44. Kasant trasą prie Laisvės aikštės namo 26, aptiktos 4 stulpavietės.

The investigations in Šeduva

In 2010, a watching brief, a field evaluation, and an excavation were conducted at the site of the water and sewer line connections to the residential homes and other buildings on Vytauto, Progimnazijos, Kėdainių, Panevėžio, and Bažnyčios Streets and in Laisvės Square in Šeduva (Radviliškis District) Old Town (Fig. 1). 46 test pits of various sizes (a total of 60 m^2) were excavated in residents' courtyards and their entrances. It was ascertained that a cultural layer with 17th–18th-century finds (Figs. 2–3) has survived at a majority of the planned water and sewer line trench sites and additional archaeological investigation is necessary. During this investigation, 465 m^2 were excavated and about 190 m^2 were monitored. It was determined that layers with 16th–19th-century finds had survived under the 19th–20th-century upper part of the cultural layer (Figs. 4–5).

4 pav. LDK moneta, aptikta vykdant archeologinius tyrimus prie Vytauto gatvės namų 19 ir 21. V. Juškaičio nuotr.

Fig. 4. A GDL coin discovered during the investigation at Vytauto St. 19 and 21.

5 pav. Molinė pypkė iš tyrimų Laisvės aikštėje 26. V. Juškaičio nuotr.

Fig. 5. The clay tobacco pipe from the investigation at Laisvės Sq. 26.

TELŠIAI

Birutė Lisauskaitė

Tyrimai Telšių senamiestyje

2010 m. archeologiniai tyrimai vykdyti keliuose Telšių senamiesčio (UK 17113, U18, UK 16426) teritorijoje esančiuose objektuose. Žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai vykdyti 1,84 km ilgio trasose Kęstučio, Iždinės, Telšės, Naujosios, Respublikos, Didžiojoje Kalno gatvėse bei Turgaus aikštėje, atliekant gatvių apšvietimo požeminių elektros tinklų rekonstravimo darbus. Žvalgomieji tyrimai vykdyti 432